

Čudežni deček po imenu Fran danes praznuje

Jezikovni portal Desetletnico bodo na ZRC SAZU zaznamovali skupaj z njegovimi mladimi soimenjaki – Kakšna bo vloga Franje

Portal Fran se je v desetih letih tako zarezal v našo zavest, da se nam ob tem imenu najprej porodi asociacija na slovarski brskalniki. Malo drugače je najbrž s starši malih in tudi že velikih Franov. V Sloveniji živi po podatkih Sursa okoli 245 prebivalcev s tem imenom, 167 jih je rojenih leta 2014 in pozneje, približno 50 se jih bo udeležilo današnje zabave ob desetem rojstnem dnevu jezikovnega portala. Praznujejo na dan, ko se je rodil veliki jezikoslovec Fran Ramovš (1890–1952).

SIMONA BANDUR

Portal Fran je pred desetimi leti nastajal pod starševskim okriljem Inštituta za slovenski jezik Frana Ramovša ZRC SAZU, ki ima okoli 50 sodelavcev in ga od leta 2018 vodi dr. Kozma Ahačič. Ko predstojnik in tudi glavni urednik portala opisuje njegov razvoj, se zdi, kakor da bi res govoril o otroku, tudi časovnica je pravzaprav podobna. Še kot ideja – kako združiti slovarje inštituta za slovenski jezik pod enim iskalknikom – se je začel razvijati na začetku leta 2014, aprila je bil pripravljen prvi osnutek, zasnova je bila oblikovana junija, 14. oktobra se je po devetih mesecih rodil Fran. »Projekt je potekal precej prostočasno, nismo imeli kakšnih posebnih financ, na srečo pa smo imeli trdno podporo v

POIZVEDOVANJA Z VSEGA SVETA

Mednarodne razsežnosti portala Fran Kozma Ahačič ponazori s podatki z Google Analytics: »Ti kažejo, da v zadnjem mesecu, od 8. avgusta do zdaj, ni nihče obiskal portala samo iz dveh držav na svetu, to sta Laos in Otok Man.« Zveni tako neverjetno, da smo povprašali natančneje. Kaj pa iz Belizeja? Tam je Googleva analitika zabeležila dve iskanji. Pa na primer po eno iskanje iz Libanona in Slonokošene obale, 38 iz Irske, 24 iz Južne Koreje, 1060 iz Indonezije, 346 iz ZDA, 2186 iz Italije, 5807 iz Hrvaške ...

vodstvih inštituta in ZRC SAZU,«
se spominja Ahačič.

Fran, ki je odstopil domeno

Sprva o poimenovanju niti niso razmišljali, kvečjemu o portalu inštituta za slovenski jezik. V trenutku, ko je misel nanesa na to, pa je bil Fran povsem samoumevno ime, je pritrdil Ahačič, saj se nanaša na samo izročilo inštituta in na jezikoslovca, s katerim se je vse začelo. Sicer se je kot pri izbiri imena za otroka seveda našel pomislek, morda zaradi morebitne asociacije na francoščino, a se je tudi to hitro razblinilo.

*Fran vsebuje 45
slovarjev, atlas, dve
svetovalnici, 14 zbirk
in 764.906 slovarskih
sestavkov.*

Ni pa bila povsem samoumevna domena. Fran.si je takrat že imel lastnika. Desetega avgusta 2013 je namreč na svet prišel deček, ki je poleg imena Fran dobil tudi spletno domeno. »Ko se je rodil Fran, sem razmišljal, da bi mu v življenju morda prišla prav domena z njegovim imenom. Ker je bila še prosta, sem jo kupil,« je povedal njegov oče Tomaž Kreutz.

i Fran
od leta 2014

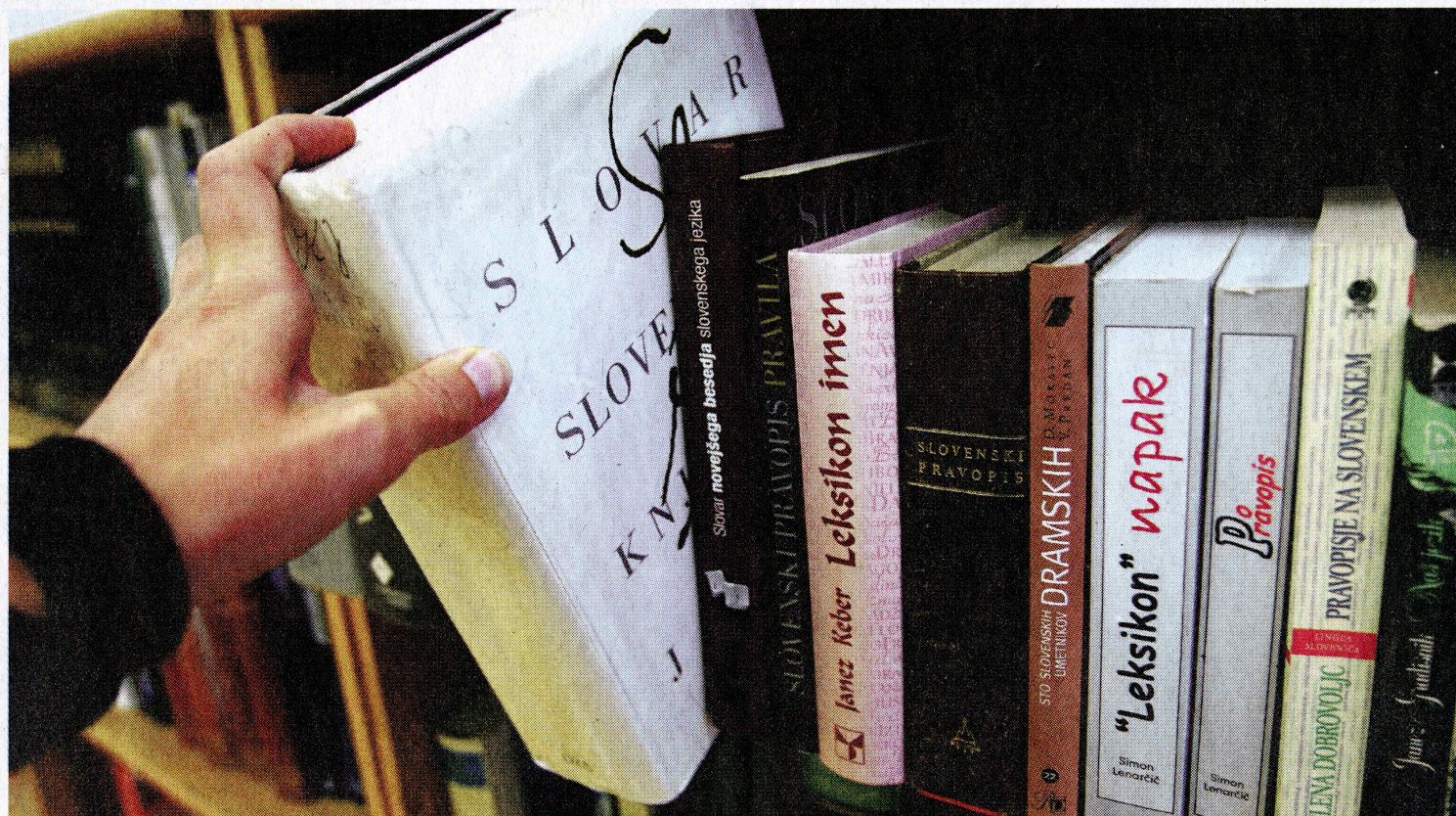
Med prebivalci Slovenije je 167 moških z imenom Fran, ki so bili rojeni v obdobju 2014–2023. To je 68 odstotkov vseh Franov pri nas. Med prebivalkami, rojenimi v omenjenem obdobju, pa je 21 žensk z imenom Franja. To je po drugi strani le sedem odstotkov vseh Franj pri nas, kažejo podatki Sursa.

Le malo pred sinovim prvim rojstnim dnevom je prejel klic z ZRC SAZU, natančneje takratnega predstojnika inštituta za slovenski jezik dr. Marka Snoja, ki ga je vprašal, ali bi jim bil pripravljen domeno odstopiti. Tomaž Kreutz ni prav veliko razmišljal, navsezadnje je šlo za akademijo znanosti in umetnosti, in zelo hitro so se dogovorili. Na to, kar je iz portala zraslo, so kot družina zelo ponosni. »Franu vedno pravim, da je portal Fran.si tudi malce njegov,« je dejal sogovornik. Fran je takšno ime sicer deloma dobil po očetovem dobrem prijatelju Franciscu iz Španije, deloma pa tudi zato, ker je to staro slovensko ime in ga je nosilo kar nekaj pomembnih Slovencev.

Takratnega podpisa pogodbe o prenosu domene se je udeležil tudi enoletni Fran, o čemer na inštitutu še hranijo fotografijo, prav tako je bil na slovesnosti, ko je portal ugledal luč sveta. Enajstletnik, ki seveda zdaj že sam uporablja portal, ima dve leti mlajšega brata Jurija. Tudi zanj je oče želel kupiti domeno, a je ugotovil, da ga je nekdo že prehitel, občina Sveti Jurij ob Ščavnici, kot je vedro sklenil pogovor.

Po desetih letih še vedno preseneča

Tako hitro kot raste Fran Kreutz, raste tudi portal. Kozma Ahačič še



Portal Fran združuje slovarje, slovenistične jezikovne vire in portale, ki so nastali ali še nastajajo na Inštitutu za slovenski jezik Frana Ramovša ZRC SAZU. FOTO BLAŽ SAMEC

vedno ne more dojeti, kako hitro se je vse odvijalo. »Ko smo portal 14. oktobra javno predstavili, so novico povzeli tako rekoč vsi slovenski mediji. A niti v sanjah nisimo pričakovali, da bo uporaba tako hitro naraščala. Že 100.000 uporabnikov se nam je zdelo ne-

*Franu vedno pravim,
da je portal Fran.si
tudi malce njegov.*

TOMAŽ KREUTZ,
oče Frana Kreutza

verjeten mejnik, kaj šele milijon,« se spominja. Milijon uporabnikov so našli po prvih petih mesecih, po dveh letih enajst milijonov. Zdaj ga vsak dan obišče več kot 180.000 iskalcev besed s tako rekoč vsega sveta, ki opravijo okoli 300.000 poizvedb. V desetih letih je skupno število iskanj na portalu že preseglo 440 milijonov.

Po desetih letih je na *Fran.si* 45 slovarjev (začeli so z 20), število zbirk je s petih zrastle na 14, število slovarskih sestavkov pa z dobrega pol milijona na 765.000. Leta 2021 je dobil še mlajšega brata Frančka, portal slovenskega jezika za mlade.

Prebivalci z imenom Fran

Slovenija

1961-70 0

1971-80 z

1981-90 9

1991-00 13

2001-10 35

2011-23

*z - podatek je statistično zaupen, kar pomeni, da je imelo ime manj kot 5 prebivalcev

DELO Vir: Surs

Rezultati te želje so pravzaprav že vidni, saj so eno od zgodb, *Drežek in trije Sferovčki*, na šoli že izdali v obliki knjige, njegov najljubši predmet pa je slovenščina.

Fran, ki je dobil ime po portalu

Fran Štucin, rojen leta 2018, pa je zvedav prvošolec, ki zelo rad igra košarko in nogomet z vrstniki, kot je povedala njegova mama Katja Štucin. Res ni slovenistka, a je z jezikom kot novinarka in svetovalka za komuniciranje (trenutno opravlja to delo na občini v Škofji Loki) zelo povezana. In ker ima zelo rada

in s ponosom uporablja oba porta-

14. oktobra se je po devetih mesecih rodil Fran. »Projekt je potekal precej prostočasno, nismo imeli kakšnih posebnih financ, na srečo pa smo imeli trdno podporo v

POIZVEDOVANJA Z VSEGA SVETA

Mednarodne razsežnosti portala Fran Kozma Ahačič ponazori s podatki z Google Analytics: »Ti kažejo, da v zadnjem mesecu, od 8. avgusta do zdaj, ni nihče obiskal portala samo iz dveh držav na svetu, to sta Laos in Otok Man.« Zveni tako neverjetno, da smo povprašali natančneje. Kaj pa iz Belizeja? Tam je Googlova analitika zabeležila dve iskanji. Pa na primer po eno iskanje iz Libanona in Slonokoščene obale, 38 iz Irske, 24 iz Južne Koreje, 1060 iz Indonezije, 346 iz ZDA, 2186 iz Italije, 5807 iz Hrvaške ...



Fran Štucin, ki je dobil ime tudi po portalu Fran, je zdaj šestletnik, ki hodi tudi v hribe. FOTO OSEBNI ARHIV

mo domena. Reče je torej, sem razmišljal, da bi mu v življenju morda prišla prav domena z njegovim imenom. Ker je bila še prosta, sem jo kupil,« je povedal njegov oče Tomaž Kreutz.

kar nekaj pomembnih Slovencev.

Takratnega podpisa pogodbe o prenosu domene se je udeležil tudi enoletni Fran, o čemer na inštitutu še hranijo fotografijo, prav tako je bil na slovesnosti, ko je portal ugledal luč sveta. Enajstletnik, ki seveda zdaj že sam uporablja portal, ima dve leti mlajšega brata Jurija. Tudi zanj je oče želel kupiti domeno, a je ugotovil, da ga je nekdo že prehitel, občina Sveti Jurij ob Ščavnici, kot je vedro sklenil pogovor.

Po desetih letih še vedno preseneča

Tako hitro kot raste Fran Kreutz, raste tudi portal. Kozma Ahačič še

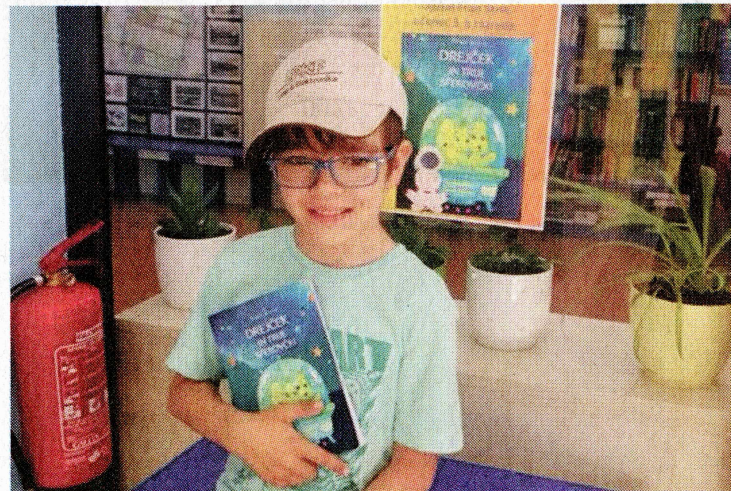
vedno ne more dojeti, kako hitro se je vse odvijalo. »Ko smo portal 14. oktobra javno predstavili, so novico povzeli tako rekoč vsi slovenski mediji. A niti v sanjah nismo pričakovali, da bo uporaba tako hitro naraščala. Že 100.000 uporabnikov se nam je zdelo ne-

Franu vedno pravim, da je portal Fran.si tudi malce njegov.

TOMAŽ KREUTZ, oče Frana Kreutza



Fran Kreutz, prvotni imetnik domene fran.si, na inštitutu za slovenski jezik FOTO INŠTITUT ZA SLOVENSKI JEZIK FRANA RAMOVŠA



Fran Strle bi rad postal pisatelj. FOTO OSEBNI ARHIV

verjeten mejnik, kaj šele milijon,« se spominja. Milijon uporabnikov so našeli po prvih petih mesecih, po dveh letih enajst milijonov. Zdaj ga vsak dan obišče več kot 180.000 iskalcev besed s tako rekoč vsega sveta, ki opravijo okoli 300.000 poizvedb. V desetih letih je skupno število iskanj na portalu že preseglo 440 milijonov.

Po desetih letih je na Fran.si 45 slovarjev (začeli so z 20), število zbirk je s petih zrastle na 14, število slovarskih sestavkov pa z dobrega pol milijona na 765.000. Leta 2021 je dobil še mlajšega brata Frančka, portal slovenskega jezika za mlade.

»Občutke ob rasti Frana lahko opišem nekako tako: ves čas smo se pustili presenečati in vedno znova smo vse bolj presenečeni. Tudi zato, ker smo se projekta lotili s tisto skromnostjo in samozavestjo, ki jo mora imeti vsak leksikograf. Če si predstavljate skozi zgodovino: večina piscev slovarjev, tudi večina tistih, ki so objavljeni na Franu, je delala vse življenje, pa morda niti ni dočakala objave slovarja,« je ponazoril Ahačič.

Slovaropisce še posebej navdušuje, da imajo prek portala neposreden stik z ljudmi, prav tako, da slovarje danes uporablja več ljudi, kot jih je kadar koli prej: »Zdaj imamo že nekaj letnikov otrok, ki so v šolskem okolju odrasli s Franom in pozneje še s Frančkom. Zanje je uporaba slovarjev nekaj vsakdanjega. Pred pojavom elektronskih slovarjev je slovarje, zlasti pa slovarje slovenščine, nedvomno uporabljalo bistveno manj ljudi kakor danes.«

Ena sama je Franja

Desetletni portal Fran bo rojstni dan praznoval dvakrat, najprej danes dopoldne z vrstniki, nato še 16. oktobra na mednarodni dan slovarjev, ko napovedujejo predstavitev novega, večjezičnega slovarskega portala.

Na današnjo zabavo v Atriju ZRC SAZU so povabili vse Frane in Franje, rojene istega leta kot Fran.si in pozneje. Odzvalo se jih jih je več kot 70, kar je res veliko, če upoštevamo, da se je v desetih letih v Sloveniji rodilo nekaj več kot 170 Franov, udeležbo pa jih je dokončno potrdilo okoli 50. Med njimi so Fran, ki je dobil ime po portalu Fran, najstnik Fran, ki rad

Prebivalci z imenom Fran

Slovenija

1961–70 0

1971–80 z

1981–90 9

1991–00 13

2001–10 35

2011–23 184

*z - podatek je statistično zaupen, kar pomeni, da je imelo ime manj kot 5 prebivalcev

DELO Vir: Surs

in s ponosom uporablja oba portala, Frana in Frančka, Fran, ki ima tudi sošolca Frana, Fran, ki bi rad bil pisatelj ... Med njimi se je znašla ena sama Franja, ki pa še ne ve, da bo njeno ime v prihodnosti še kako pomembno ...

Med dečki, ki se bodo udeležili praznovanja, je Fran Strle, ki se je prav tako rodil leta 2014. Ime je dobil po pradedu Franciju Strletu, ki je bil novinar in pisatelj. »Fran se nama je z ženo zdela bolj moderno zveneča različica tega imena, ki pa je kljub vsemu staro ime in ga je nosilo več slovenskih jezikoslovcev in literatov,« nam je zaupal njegov oče Jure Strle.

Fran je, kot pravi, radoveden in ustvarjalen petošolec in ljubeč brat mlajši sestri Gaji. »Zanima ga veliko stvari, že od malega se je navduševal nad vesoljem, zvezdami in planeti pa tudi različnimi simboli, abecedami, poimenovanji. Kasneje so ga začeli zanimati zemljevidi, pretekle civilizacije in računalniške igre, začel si je izmišljati različne zgodbe, v katerih je vse te svoje interese povezal in jih zapisal v obliki stripov ali besedil. Rad ustvarja nove sveto-ve, jih izriše in si izmisli njihovo zgodovino. Želi si postati pisatelj.«

Občutke ob rasti Frana lahko opišem nekako tako: ves čas smo se pustili presenečati in vedno znova smo vse bolj presenečeni, pravi Kozma Ahačič.

Rezultati te želje so pravzaprav že vidni, saj so eno od zgodb, *Dreček in trije Sferovčki*, na soli že izdali v obliki knjige, njegov najljubši predmet pa je slovenščina.

Fran, ki je dobil ime po portalu

Fran Štucin, rojen leta 2018, pa je zvedav prvošolec, ki zelo rad igra košarko in nogomet z vrstniki, kot je povedala njegova mama Katja Štucin. Res ni slovenistka, a je z jezikom kot novinarka in svetovalka za komuniciranje (trenutno opravlja to delo na občini v Škofji Loki) zelo povezana. In ker ima zelo rada slovenski jezik, se je tudi pri izbiri poimenovanja otroka vrtela okoli slovenskih imen. Pri iskanju je bila sistematična, si jih zapisala, pretehtala in na koncu ugotovila, da eno ime še posebej izstopa – Fran. Prvo sito, skozi katero je šlo ime, je bil otrokov oče, ki mu je bilo takoj všeč, saj je bil tudi njegov oče France.

Kar nekaj »besede« pri izbiri pa je imel tudi sam portal Fran, ki smo ga takrat uporabljali štiri leta in kot številni drugi uporabniki se je tudi Katja Štucin navduševala nad njim. »Mislim, da je portal Fran nekaj najboljšega, kar se nam je lahko zgodilo. Ukvarjam se z jezikom, pa vendar še vsak dan pokukam vanj in poskušam izboljšati znanje. Dobro bi bilo, da bi ga vsi še več uporabljali, tudi tisti, ki menijo, da jim ga ni treba,« je podarila sogovornica, sicer nekdanja sokrajanka Kozme Ahačiča. Je tudi ljubiteljica gledališča in satire ter s tem del Franeta Milčinskega – Ježka in njegovega očeta Frana Milčinskega, je dodala. In navsezadnje: ob njem se spomni zabavnega strica Franja iz Srbije, ki je bil družinska ikona.

Za animacijo Franov na današnjem praznovanju bodo poskrbeli Nejc Jezer-
nik, Anka Eržen in Gašper Lovrec, ki jih najmlajši poznajo iz televizijske oddaje *Z kot Zofka*, posneli bodo kratki film in najbrž snedli kakšen kosček torte. Kdo (ali kaj) je Franja, pa bomo menda izvedeli na naslednji žurki, 16. oktobra.

